

ELEKTRON DARSLIK LARNING TAMOYILLARI VA TALABLARI

Andijon Mashinasozlik Instituti I.B va K.T fakulteti
*3-bosqich talabasi **Abduvaxobova Robiyaxon Abdusamat qizi***

E-mail: robiyaxonabduvakhobova@gmail.com

*Ilmiy rahbar: **Xoldarboyev Rahimjon Axmatdjanovich***

Andijon mashinasozlik Instituti
Axborot tizimlari va texnologiyalar kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Elektron o'quv qo'llanmalaridan foydalanish nafaqat kelajakdagi mutaxassislikka qiziqishni, balki o'rganilayotgan fan bo'yicha o'quv faoliyatini ham oshirishi mumkin. Aksariyat talabalar ma'lumotni vizual tarzda yaxshiroq qabul qiladilar, ayniqsa, agar u yuqori sifatli bo'lsa. Bu dasturlar har bir o'quvchiga tayyorgarlik darajasidan qat'i nazar, ta'lim jarayonida faol ishtirok etish, o'quv jarayonini individuallashtirish, o'z-o'zini nazorat qilish imkonini beradi. Mazkur maqolada elektron darsliklarning tamoyillari, unga qo'yilgan talablar va uning turlari haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Elektron darslik, matn, nashr, ma'ruza, disk, nashr, o'quv dastur, o'quv qo'llanma.

Abstract: The use of electronic textbooks can increase not only the interest in the future specialty, but also the educational activity in the studied subject. Most students perceive information better visually, especially if it is of high quality. These programs allow every student, regardless of the level of preparation, to actively participate in the educational process, individualize the educational process, and self-control. In this article, the principles of electronic textbooks, requirements and information about its types is provided.

Keywords: Electronic textbook, text, publication, lecture, disk, publication, curriculum, study guide.

Аннотация: Использование электронных учебников позволяет повысить не только интерес к будущей специальности, но и учебную активность по изучаемому предмету. Большинство студентов лучше воспринимают информацию визуально, особенно если она качественная. Данные программы позволяют каждому студенту, независимо от уровня подготовки, активно участвовать в учебном процессе, индивидуализировать учебный процесс, осуществлять самоконтроль. В данной статье изложены принципы работы электронных учебников, требования и информация о их видах.

Ключевые слова: Электронный учебник, текст, публикация, лекция, диск, издание, учебная программа, учебное пособие.

Elektron darsliklar yaratishning asosiy tamoyillari

Adabiyotlarda siz elektron darslikning turli ta'riflarini ko'rishingiz mumkin. Eng keng tarqalgan ta'riflar quyidagilar:

✚ Elektron darslik grafik, matn, raqamli, nutq, musiqa, video, foto va boshqa ma'lumotlar, shuningdek, foydalanuvchining bosma hujjatlari to'plamidir. Elektron nashr har qanday elektron tashuvchida bajarilishi mumkin - magnit (magnit lenta, magnit disk va boshqalar), optik (CD-ROM, DVD, CD-R, CD-1, CD+ va boshqalar), shuningdek, nashr etilishi mumkin. elektron kompyuter tarmoqlari.

✚ Elektron darslik o'quvchilar va o'quvchilarning ushbu yo'nalishdagi bilim, ko'nikma va malakalarni ijodiy va faol o'zlashtirishini ta'minlash uchun tegishli ilmiy-amaliy bilim sohasi bo'yicha tizimlashtirilgan materialdir. O'quv elektron qo'llanma yuqori darajadagi ijro va badiiy dizayn, ma'lumotlarning to'liqligi, uslubiy vositalar sifati, texnik ko'rsatkichlar sifati, taqdimotning ravshanligi, mantiqiyliigi va izchilligi bilan ajralib turishi kerak.

✚ Elektron darslik – davlat standarti va o'quv rejasiga mos keladigan o'quv fanining yoki uning bo'limi, qismining tizimli taqdimotini o'z ichiga olgan va ushbu turdagi nashr sifatida rasman tasdiqlangan o'quv nashri.

✚ Elektron darslik – darslikni qisman yoki to'liq almashtiruvchi yoki to'ldiruvchi va ushbu nashr turi sifatida rasman tasdiqlangan elektron nashr.

Elektron o'quv nashrlarining turlari

O'quv jarayoni uchun o'quv nashrlari majmuasi qo'llaniladi. Yuqorida aytib o'tilganidek, materialni izchil assimilyatsiya qilish uchun o'quv dasturlari zarur. Bu o'quv va dasturiy nashr bo'lishi mumkin - ma'lum bir ta'lim muassasasi uchun taqdim etilgan o'quv fanlarini o'rganish tarkibi, hajmi, tartibi, muddatlarini tartibga soluvchi o'quv nashri. O'quv va dasturiy nashrlarning turlari quyidagilardir:

1. O'quv rejasi – o'quv-dasturiy nashr, mutaxassislar tayyorlashning asosiy mazmuni va ularning malakasini tavsiflovchi me'yoriy hujjat. U o'rganiladigan o'quv fanlarining tarkibini, ularning hajmini, ketma-ketligini va o'rganish muddatlarini ko'rsatgan holda belgilaydi, talabalarning bilim va ko'nikmalarini tekshirish shakllari va muddatlarini ko'rsatadi.

2. O'quv rejasi – har qanday fanni (uning qismlari, bo'limlarini) o'rganish mazmuni, hajmi, tartibini belgilovchi o'quv dasturi nashri, me'yoriy hujjat. O'qituvchi faoliyatini ham, o'quvchining tarbiyaviy ishlarini ham tartibga soladi. Materialni o'zlashtirish va o'z-o'zini sinab ko'rish uchun talabaga o'quv va amaliy nashrlar - ilmiy, amaliy va amaliy xarakterdagi tizimlashtirilgan ma'lumotlarni o'z ichiga olgan, o'rganish va o'zlashtirish uchun qulay shaklda taqdim etilgan o'quv nashrlari taklif etiladi. O'quv va nazariy nashrlardan olingan materiallarni mustahkamlash va bilimlarni tekshirish uchun mo'ljallangan.

Talablar

Elektron nashr ekrandan qabul qilinganligi sababli, u o'ziga xos xususiyatlarga ega.

1. Ekranda darslik matni joylashgan ramka. Ramkalar o'rniga rasmlar, ta'riflar ro'yxati, ko'rsatkichlar, sharhlar joylashtirilgan qalqib chiquvchi oynalardan foydalanishingiz mumkin.

2. Materialni yaxshiroq tushunish, o'zlashtirish va yodlash uchun texnik imkoniyatlardan foydalanish kerak: animatsiya, tovush, rang, illyustratsiya. Maxsus qismlarni kiritish murakkab jismoniy va texnik jarayonlarni simulyatsiya qilishga yordam beradi.

3. Boblar kitob boblariga qaraganda qisqaroq bo'lishi kerak, ular bitta tor masalani o'z ichiga olgan diskret qismlarga bo'linishi kerak. Qoida tariqasida, bunday parcha ikki yoki uchta paragrafdan iborat.

4. Kadrlardan birida har doim kitobning mazmuni bo'lishi kerak, bu sizga sahifalarni varaqlamasdan tezda kerakli bo'lim yoki parchaga o'tish, shuningdek, tezda orqaga qaytish imkonini beradi.

Ishlab chiqilgan elektron nashrlarda quyidagilar zarur:

✚ ta'lim mazmunini tartibga soluvchi hujjatlarga to'liq mos keladigan an'anaviy o'quv materiallariga mosligini ta'minlagan holda ta'limning zamonaviy shakllariga e'tibor qaratish;

✚ o'quvchilarning yoshga bog'liq psixologik-pedagogik xususiyatlarini hisobga olish;

✚ o'quv materiallarini audiovizual taqdim etishning afzalliklaridan maksimal darajada foydalanish: kuzatilgan va yashirin, real va xayoliy elementlar, ob'ektlar, hodisalar, jarayonlar,

✚ fan sohasida kompyuter modellashtirish imkoniyatlaridan foydalanish, shuningdek, realni modellashtirish muhit va undagi talabaning tabiiy xulq-atvori.

Elektron nashrlarga qo'yiladigan didaktik talablar.

1. Ilmiy xarakterga bo'lgan talab deganda o'quv materialini mazmunini eng so'nggi yangiliklarni hisobga olgan holda taqdim etishning yetarlicha chuqurligi, to'g'riligi va ilmiy ishonchligi tushuniladi ilmiy yutuqlar. Elektron nashr yordamida o'quv materialini o'zlashtirish jarayoni shunga muvofiq tuzilishi kerak zamonaviy usullar ilmiy bilimlar: tajriba, taqqoslash, kuzatish, abstraksiya, umumlashtirish, konkretlashtirish, analogiya, induksiya va deduksiya, analiz va sintez, modellashtirish usuli, shu jumladan matematik, shuningdek tizimli tahlil usuli.

2. Mavjudlik talabi o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlariga mos ravishda o'quv materialining nazariy murakkablik darajasini va o'rganish chuqurligini aniqlash zaruriyatini bildiradi. O'quv materialining haddan tashqari murakkabligi va haddan tashqari yuklanishi, bu materialni o'zlashtirish talaba uchun chidab bo'lmas holga kelishi mumkin emas.

3. Muammoli o`qitish talabi o`quv-idrok faoliyatining mohiyati va xususiyatidan kelib chiqadi. Talaba hal qilinishi kerak bo'lgan ta'lim muammoli vaziyatga duch kelganda, uning aqliy faolligi ortadi. Elektron nashrlar bilan ishlashda ushbu faoliyat darajasi an'anaviy darslik va o'quv qo'llanmalaridan foydalanishga qaraganda ancha yuqori bo'lishi mumkin.

Tarkibi

O'quv qo'llanmaning tuzilishi, asosan, elektron o'quv qo'llanmalar talabalarning mustaqil ishlarini tashkil etishda qo'llanilishi va qaysi bo'limlarni va qanday ketma-ketlikda o'rganilishi va o'zaro bog'liqligini aniq belgilab berishi bilan belgilanadi. O'rganilayotgan materialning ketma-ketligini hisobga olish kerak: nazariy qism, amaliy, nazorat vazifalari, ko'rgazmalar va qo'shimcha ta'lim uchun materiallar.

Har qanday elektron ta'lim vositasi quyidagi majburiy komponentlarni o'z ichiga olishi kerak:

- ✚ fanning nazariy asoslarini o'rganish vositalari;
- ✚ amaliy mashg'ulotlarni qo'llab-quvvatlash vositalari;
- ✚ bilimlarni nazorat qilish vositalari;
- ✚ o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi o'zaro aloqa vositalari;
- ✚ fanni o'rganish jarayonini boshqarish vositalari.

Bunda elektron darslik quyidagi talablarga javob berishi kerak:

- ✚ mavzu materialining aniq tuzilishi;
- ✚ taqdim etilgan axborot materialining ixchamligi;
- ✚ grafik dizayn va illyustrativ materialning mavjudligi;
- ✚ bilimlarning oraliq va joriy nazoratini kiritish.

Elektron nashrlar asosan masofaviy ta'lim uchun mo'ljallangan. Shuning uchun u asosiy matnga qo'shimcha ravishda mustaqil ish uchun zarur bo'lgan ma'lumotnomalarni o'z ichiga oladi. Bunday nashr uchun giperhavolalar, jumladan, qo'shimcha matn, indekslar, ta'riflar ro'yxati, multimedia bo'lishi muhimdir.

Tuzilish diagrammasi quyidagicha ko'rinadi:

Muallif - Kitob nomi - Annotatsiya, - Internetda qidirish atributlari - So'zboshi - Kirish - Asosiy matn - Xulosa - Ma'lumotnoma apparati - Nashr asoslari - Asosiy tushunchalar - Savollar - Testlar - Didaktik apparatlar (Giperhavolalar) - Ilovalar - Eslatmalar - Sharhlar - Qo'shimcha matn (giperhavolalar) - Lug'at - Indekslar - Bibliografik ro'yxat - Ma'lumotnomalar apparati (Giperhavolalar) - Mundarija - Nashr qidiruvi (Giperhavolalar)

Elektron nashr quyidagi elementlarni o'z ichiga olishi mumkin:

1. Internet qidiruv atributlari.
2. Nashrning asosi.
3. Qo'shimcha matn.
4. Yordam stoli
5. Didaktik apparatlar.

6. Nashrning qidiruv apparati.
7. Rasmlar.
8. Animatsiya.
9. Ovoz
10. Video

Adabiyotlar:

1. Sattorov A. Ma'lumotlar bazasini boshqarish sistemasi. T: Fan va texnologiya, 2006.
2. R.Boqiyev, N.Mirzaxmedova, A.Primkulova. Informatoka. O'quv qo'llanma. T: "Tafakkur", 2016 y
3. Tillaev A.I. Videoma'ruzalarni tayyorlash va o'tkazishning umumiy qoidalari ta'lim jarayoni ular asosida" O'zbekiston Milliy universiteti axborotnomasi". 2013 yil